

СТАНОВИЩЕ¹

от доц. д-р Йордан Ефтимов, Нов български университет

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (История на българската журналистика) с дисертационен труд на тема: „ОТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ МЕДИИТЕ И ВЛАСТТА В БЪЛГАРИЯ В ПЕРИОДА МЕЖДУ ДВЕТЕ СВЕТОВНИ ВОЙНИ“, представен от Стоян Емилов Генов, докторант в катедра Теория и история на журналистиката на Факултета по журналистика и масова комуникация с научен ръководител: проф. д-р Здравка Константинова

I. Оценка на качествата на дисертационния текст

Дисертационният труд е посветен на проблема за отношенията на българския печат и властта в Царство България между двете световни войни, а това е епоха на трудно икономическо развитие при репарации, на надигащи се масови леви движения, на политически преврати с участието на армията, на тероризъм по улиците на столицата, предизвикан от македонските организации и не на последно място – на мерки, включително закони, за поставяне на цензурни ограничения пред медиите. Като основен източник са използвани публикациите в най-тиражните и влиятелни издания за периода, но и мемоари на журналисти и политици, както и статистическите годишници на българското царство и стенографските дневници на Народно събрание. Така отношенията на медиите и властта са видени в добре позната ни обща рамка – като коментари в медиите на действията на правителството и решенията на Народното събрание и като инициативи на властта, но не само законодателни, а и нарушаващи граждански права, включително и извършването на покушения над журналисти.

Актуалността на дисертационния труд е несъмнена – дори само с оглед циклично повтарящите се опити за налагане на нова цензура или с оглед като че вечния проблем за собствеността на българските медии и възможността за концентрация на медийно влияние. В момент, когато у нас се задава законодателство, целящо да възпре т.нар. чуждестранни агенти, а всъщност да ограничи или анулира дейността на либералните неправителствени организации, сред които и значими независими медии, да се припомня историята на цензурирането и натиска над българските медии в миналото е не само актуално, но и граждански дълг.

Докторантът е запознат добре с големите изследвания по своята тема: „История на българската журналистика (1844 – 1885)“ на Георги Боршуков, „Държавност преди държавата“ и „Българската журналистика (1842 – 1944). Актуални ракурси“ на Здравка Константинова, „Вестници и вестникари“ на Филип Панайотов и особено „Българската журналистика между двете световни войни (1919-1939)“ на Ясен Бориславов. Така че библиографската осведоменост на автора е напълно достатъчна за стабилно подхождане към темата.

Първа глава, „Комуникационни теории и теории за обществата, засягащи отношенията между медиите и властта“, очертава със завиден мащаб цялото кълбо от проблеми, които стоят не само пред българските медии. Представена е сбито серия от теоретични координатни системи, отнасяща се до категоризацията на медиите в различни страни и в

¹ Забележка: Текстът в курсив предлага опорни точки за оценка на изследователските резултати. Препоръчителен обем на становището – 2-3 стандартни страници

различни исторически периоди спрямо поведението им към властта.

Втора глава, „Характеристики на историческия период и медийния пейзаж в България в периода между двете световни войни“, картографира медийната среда на фона на политическата и икономическата среда през периода. А трета глава, „Между истината, пристрастията и реваншизма – реакции на пресата по ключови исторически събития от междувоенния период в България“, се фокусира най-вече върху мястото на медиите за обществената реакция на такива събития като Деветоюнския преврат от 1923 г., Септемврийското въстание, атентатът в църквата „Св. Неделя“ от 16 април 1925 г. и Деветнадесетомайския преврат от 1934 г.

Изложението е добре структурирано и се отличава с добър стил.

Рефератът изпълнява функциите си.

II. Приноси на дисертационното изследване

Изследването претендира за няколко типа приноси. Най-значимият е, че е систематизиран, обобщен и анализиран голям масив от периодичния издания, благодарение на което са открити и тематично групирани водещите тенденции и практики в пресата ни от междувоенния период. Вторият тип принос е въвеждането на неизползвани досега в обзори на епохата извори. Третият тип принос е методологията – като основен подход е избран анализът по тематични гнезда, а не схематичното проследяване на процесите в тяхната хронологична последователност. Четвъртият засяга изложението – анализът на съдържанието, на база на който са направени изводите, е допълнен с редица визуализации – графики, таблици и снимки, които подкрепят тезите и изводите. И пето, но не най-маловажно – аргументирането на тезата, че българският периодичен печат от междувоенния период най-често се явява проводник на правителствена пропаганда и ПР на властта. Разбира се, това се отнася най-вече за националните всекидневници.

III. Бележки и препоръки

Трудът добре представя големия проблем за отношенията на печатните медии и властта и бележките могат да се отнасят не толкова по изпълнението на задачата (тук критики винаги ще са възможни с оглед заявения голям обем, даващ възможност да бъдат формулирани обвинения в пропускане или по-скоро negliжиране на публикации или цели медии), колкото по отношение на иновативността на подхода. Стоян Генов е предпочел да осъществи едно традиционно историческо изследване и така е подминал няколко съвременни подхода, които биха дали още по-голяма сила на заключенията му. На първо място това е компаративното изследване, което да покаже специфичното и типичното в поведението на българските медии на фона на балканските и на европейските медии през периода. Второ, хоризонтите на т.нар. критически дискурс анализ, въведен от Тюн ван Дайк. Трето, трудове като „Книга за модерните българи. Срещи с автори на „Златорог“ на Веселин Методиев от 2022 г. показват, че е изключително необходимо да разгледаме като влиятелна не само всекидневната преса, а и изданията на интелегенцията, в които се отразяват истински задълбочените дебати на епохата. Четвърто, реакциите на коментиранията отношения „български медии – българска власт“ в чуждестранните медии биха показали как са изглеждали като тревожни или не обществените процеси в страната в очите на другите.

IV. Публикации и участия в научни форуми

Изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ за апробиране и оповестяване на резултатите от изследването според чл. 5, т. 5 са изпълнени, както следва. Минималните

национални изисквания по чл. 63, ал. 1, т. 4 и чл. 69, ал. 3 са покрити. Докторантът има три осъществени публикации по темата на труда в специализирани научни издания (и трите вече факт, макар в труда две да са посочени „под печат“), а с доклади е участвал в три големи академични форума.

V. Заключение

Като имам предвид важноста и актуалността на разгледаната проблематика на дисертацията, достатъчно задълбоченото проучване на научни източници по темата, както и цялостното присъствие на Стоян Ненов като медиен участник, но и медиен анализатор, предлагам на членовете на уважаемата комисия да му присъдят без колебания образователната и научна степен „доктор“.

Дата: 24 август 2024

Рецензент: доц. Йордан Ефтимов